

FOR 5. - 10. TRINN I KUNST OG HÅNDVERK

INNLEDNING

I dette opplegget skal elevene lære om klær. Hva sier vi med klærne våre, hva klær er laget av og hva som skjer med det vi donerer i innsamlingsboksene?

Opplegget kombinerer film og praktisk arbeid. Hver økt har tilhørende digitalt materiell (presentasjon med videoer og oppgaver) og fysisk materiell (øvingsark og utstyr). Tanken er at videoene gjør jobben med å forklare og vise, slik at du som lærer får frigjort tid til å gå rundt, veilede og hjelpe enkeltelever. Du tilpasser tempoet og hjelpen til hver enkelt elev.

MÅL MED OPPLEGGET

Målet med de neste ukene er å få økt forståelse for hva vi sier med klærne våre. Hvorfor klær er viktig og hva klærne våre egentlig er laget av. Elevene skal kunne kjenne igjen vevde og strikkede stoffer og vær bevisste på de positive og negative sidene til natur og syntetisk fiber.

Etter de fire øktene skal elevene kunne:

- Forstå hva klær betyr i samfunnet, historisk og for individet.
- Lære om kleshistorien, hvordan vi gikk fra skinn og pels for tusenvis av år siden til fast fashion i dag.
- Lære om miljøpåvirkningen til Fast og Ultra Fast Fashion.
- Kunne se forskjellen på vevd og strikket stoff
- Veve en enkel vev
- Ha lært å 'sjekke lappen'
- Navngi de viktigste fibre klærne våre er laget av
- Kunne forskjellen på natur og syntetisk fiber
- Ha gjennomført en brenntest og ha kunnskap om hvordan man kan kjenne igjen de ulike fibre om man det ikke står på 'lappen'
- Lære hva som skjer med klærne vi leverer inn til innsamling og hvordan man kan begrenset tekstilavfallet.

FORANKRING I LÆREPLANEN (LK20)

Kjerneelementer

Håndverksferdigheter, Kunst- og designprosesser, Visuell kommunikasjon.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring (praktiske ferdigheter, mestring og selvstendighet) og Bærekraftig utvikling.

Kompetansemål etter 7. trinn

- bruke ulike håndverktøy og elektriske verktøy for å bearbeide og sammenføye harde, plastiske og myke materialer på en trygg og miljøbevisst måte (Økt 2 – veving)

- undersøke materialene i ulike gjenstander og vurdere funksjon, holdbarhet og muligheter for reparasjon og gjenbruk (Økt 3 – fiber/sjekk lappen; Økt 4 – gjenbruk)
- utforske og reflektere over hvordan følelser og meninger vises i kunst, og bruke symbolikk og farge til å uttrykke følelser og meninger i egne arbeider (Økt 1 – klær og identitet)
- analysere visuelle virkemidler i ulike medier og belyse et aktuelt tema gjennom foto eller infografikk (Økt 1 – klær som visuell kommunikasjon)
- beskrive mangfoldet i klestradisjoner eller gjenstander, inkludert samiske, og lage et produkt med inspirasjon fra kulturarv (Økt 1 – kleshistorie)

Kompetansemål etter 10. trinn

- utforske muligheter innenfor håndverksteknikker og egnet teknologi ved å bearbeide og sammenføre harde, plastiske og myke materialer (Økt 2 – veving)
- vurdere materials holdbarhet og muligheter for reparasjon og gjenbruk, og bruke ulike verktøy og materialer på en hensiktsmessig og miljøbevisst måte (Økt 3 – fiber og miljø; Økt 4 – trashion/gjenbruk)
- analysere hvordan identitet og lokal kultur kommer til uttrykk i arkitektur, klestradisjoner, kunst eller gjenstander, og bruke kulturelle referanser i eget skapende arbeid (Økt 1 – klær, identitet og kleshistorie)

UTSTYRSLISTE

Per elev / arbeidsplass

- Blyant / skrivesaker
- Flat pappkartong
- Saks
- Stor butt nål
- Hyssing
- Garnrester
- Evt. tegnesaker: Fargestifter og papir til ekstraoppgave

Utstyr lærer

- Saks
- pinsett
- Bakebrett
- Stearinlys
- Fyrstikker / lighter
- Arbeidsark
- Bolle/muge/kopp med vann

Til selve oppgavene

- Øvingsark 1, 2 og 3 (utskrift)
- Sysertifikatet (utskrift)
- Mønster på nålepute (utskrift)

- Stoff til nåleputen
- Vatt eller stoffrester til fyll
- Sytråd og nål til håndsøm

Digitalt

- Skjerm/prosjektor for å vise presentasjon i fellesskap

Tips før oppstart:

Forbered til vev, test å lage vev og å veve. Test brenntest, bli kjent med stoffene, sjekk at det funker å brenne i klasserommet.

DE FIRE ØKTENE

Opplegget rammes inn av en presentasjon som du som lærer kan klikke deg gjennom som den er eller hoppe fra tema til tema for å tilpasse til din elevgruppe. Rekkefølgen vi foreslår å gjennomføre opplegget i er denne:

ØKT 1 – HVORDAN HAVNET VI HER, MOTE OG IDENTITET

Varighet: En dobbeltime

Mål: Forstå hvilken betydning klær har og har hatt på mennesker og samfunnet.

Del 1 – Introduksjon klær og identitet

For at elevene skal kunne engasjere seg i klær må vi først forstå at klær har en betydning, at alle som bruker klær sier noe med det de har på seg, og det har mennesker gjort i alle tider.

- Vis filmen 5 på gata.

Når filmen stopper, sett på pause også skal elevene gjette svaret som de vi har stoppet kommer til å si.

Når elevene har gjettet ferdig, trykker man på play igjen. Dette er for å starte tankeprosessen om hva vi uttrykker med klærne våre.

Del 2 – Klær og identitet

Nå skal elevene snu fokuset mot seg selv. Hva vil de si med deres klær?

- Vis filmen av elevene fra Gamlebyen skole som diskuterer tema.

Diskusjonsoppgave:

- Hva vil dere si med deres klær?
- Hva er viktigst for dere når dere velger hva dere skal ta på?
- Er det trender på deres skole? Evt. hvilke?

- Se rundt dere i klasserommet - er det noe mange har?
- Kan dere kuske noen ting alle skulle ha da dere var mindre?
- Hva er bra og dårlig med trender?

Del 3 – Kleshistorie

Nå skal vi lære om hvordan vi har gått fra skinn og pels for tusenvis av år siden til fast og ultra fast fashion. Lettere å forstå problemet når man skjønner hvordan det har oppstått.

- Vis filmen “kleshistorie”.

Eventuelle spørsmål å stille klassen etterpå:

- Er det noen klær fra gamledager dere kunne brukt i dag?
- Hva er det eldste plagget dere eier?
- Hvor kjøper dere klærne deres?

Forberede til neste time:

Neste time skal vi veve! Forbered elevene på å lage en vev. Vise eksempel på vev om man har testet.

ØKT 2 – STOFF

Varighet: En dobbelttime

Mål: Hva er egentlig stoff? Hvordan blir det til? Hvordan lager man stoff og hva er forskjellen på vevd og strikket stoff?

Forberedelse som kan gjøres i forkant:

- Klipp opp eske i firkanter og klipp hakk i kantene på kortsidene (I videoen: 10 x 14 cm)
- Klipp opp lengder med hyssing på ca. 60cm
- Klipp opp garnlengder på ca. 1m

Differensiering

Enklere

- Gå sammen to og to for å veve
- Kortere pappvev eller færre renningstråder gir en enklere og raskere vev.
- Lag dobbelt garn så går det fortere

Vanskeligere

- Alternativt legge til en ekstraøkt med strikking ved å dele opp økt 2 om stoffer til en økt om vevde stoffer og en økt om strikkede stoffer. Du vil da trenge å kunne strikke og trenger pinner og garn til elevene.

- Elevene kan tegne et design på veven de skal følge. Kopier over formen på vevpappen over på papir. Planlegge hvilke farger som skal veves ut ifra hva slags garn man har.

Del 1 – Introduksjon

- Vis filmen "hva er stoff"

Del 2 – Vevd stoff

- Vis filmen "vevd stoff"

Del 3 – Strikket stoff

- Vis filmen "strikket stoff"

Diskusjonsoppgave:

Finn frem stofflappene, kjenn og se, diskuter i klassen:

- Er stoffene strikket eller vevd?
- Se på egne klær - er de strikket eller vevd?
- Med maskin eller for hånd?

Del 4 – Vev

- Vis filmen "lag veven"
- Elevene lager veven sin

Del 5 – Nå skal det veves

- Vis filmen "nå skal det veves"
- Elevene vever

Veiledning til deg:

Tempoet vil variere mye fra elev til elev her, og det er meningen. Noen fullfører raskt, andre trenger lengre tid. Bruk differensieringstipsene over.

Del 6 – fest hyssingen

- Vis filmen "fest trådene"

Diskusjonsoppgave:

- Hva kan man lage av veven?
- Et armbånd?
- Et pannebånd hvis den er lenger og får noen knytebånd?

Neste time skal vi se på hva selve tråden er laget av!

Hjemmelekse: Sjekk lappen! Inne i alle klær skal det være en liten lapp hvor det står hva plagget er laget av. Sjekk lappen og se hva det står. Sjekk 5 plagg og kryss av på hva plagget er laget av.

ØKT 3 – FIBER

Varighet: En dobbelttime

Mål: I denne økten skal elevene få dypere forståelse for hva klærne våre og selve fiberen er laget av. De skal lære forskjellen mellom natur og syntetisk fiber og vite om de positive og negative sidene ved de ulike fibre.

Differensiering

Vanskeligere:

Dypdykke ned i de vanligste fibre. Elevene skal finne ut om de ulike fibre og presentere for klassen eller i grupper. Hva sags fiber er det, hvor kommer den fra, positive og negative sider, hva kan den brukes til?

- Bomull
- Lin
- Ull
- Silke
- Polyester
- Viskose

Ekstra:

Se plastserien til Fæbrik x Handelens Miljøfond på 4 episoder.

Del 1 – Introduksjon

- Vis filmen “fiber”

Diskusjonsoppgave: Snakke om hva klærne i hjemmeoppgaven var laget av.

- Hva var det mest av?
- Hvilke plagg hadde hvilket navn?

Del 2 – Hva er fiber laget av?

- Vis filmen “hva er fiber”

Del 3 – Naturfiber

- Vis filmen “naturfiber”

Del 4 – Syntetisk fiber

- Vis filmen “syntetisk fiber”

Del 4 – Syntetisk fiber

- Vis filmen “syntetisk fiber”

Del 5 – Regenerert fiber

- Vis filmen “regenerert fiber”

Del 6 – Blandingsfiber og sertifiseringer

- Vis filmen “sertifiseringer”

Del 7 – Brenntest

- Vis filmen “brenntest”

Gruppeoppgave med lærer:

- Lærer gjør brenningen, elevene står rundt.
- Klipp av en liten bit av hver av stofflappene, brenn den i toppen slik jeg gjorde på filmen
- Fyll inn på arbeidsarket om dere har en natur eller syntetisk fiber.

ØKT 4 – TRASHION

Varighet: En dobbeltime

Mål: Elevene skal lære om hva som skjer med klærne vi leverer til innsamling.

Del 1 – Introduksjon

Start med noen spørsmål i plenum:

- Har noen levert klær de ikke skal ha lengre i innsamlingsboksene?
- Hva tror dere skjer med de klærne?
- Vis filmen «På besøk hos Kirkens Bymisjon»

Del 2 – Forundringsposen oppgaveark

- Elevene skal utforske posen de har fått med gamle klær fra Kirkens Bymisjon.
- Bruk oppgavearket og la elevene jobbe individuelt eller i grupper på to eller tre.
- Gå gjennom arket i plenum etter at de har svart på alle spørsmålene.

Del 3 – Avslutning

- Vis filmen “avslutning”

Diskusjonsoppgave:

- Hvordan skal haugene bli mindre?
- Hvordan skal vi få folk til å kjøpe mindre nytt og mer brukt?
- Oppfordre til en byttedag i klassen? Alle tar med to plagg de ikke bruker lengre så kan de bytte?

RESSURSER TIL OPPLEGGET

- Oppgaveark: Sjekk lappen
- Oppgaveark: Brenntest
- Lærerfasit: Brenntest
- Oppgaveark: Forundringspose

SPØRSMÅL?

Ta kontakt med oss på bergtun@faebrik.no